

Potrošnja lijekova koji sadrže opojne droge ili psihotropne tvari u prigradskoj i gradskoj ambulanti

Dalibor Čosić

Dom zdravlja Novi Zagreb, Zdravstvena stanica Lučko

Stručni rad

UDK 615.213/.214

Prispjelo: 7. lipnja 2001.

Cilj rada bio je analizirati broj izdanih recepata za lijekove koji sadrže opojne droge ili psihotropne tvari. U razdoblju od tri uzastopne godine: 1998., 1999. i 2000. u dvije ambulante opće medicine - ambulanti Lučko i ambulanti Zaprude analizirani su svi bolesnici koji su koristili takve lijekove, broj izdanih recepata, broj pakovanja i vrste lijekova. Dokazano je da se u ambulanti Lučko najviše recepata izdaje za epilepsiju, zatim za maligne bolesti i na kraju za bolesti ovisnosti. U ambulanti Zaprude se najviše recepata izdaje za bolesti ovisnosti, zatim za epilepsiju i na kraju za maligne bolesti.

Ključne riječi: Evidencija izdanih recepata, statistika, farmakoterapija, epilepsije, maligne bolesti, bolesti ovisnosti

UVOD

Liječnički recepti propisani za lijekove što sadrže opojne droge ili psihotropne tvari zahtijevaju poseban način izdavanja i propisivanja. Osim što se moraju kao i svi drugi lijekovi zavesti u bolesnički karton, upisuju se u posebnu knjigu koja se još naziva knjiga narkotika. U nju se upisuje ime i prezime bolesnika, datum izdavanja, vrsta lijeka, dijagnoza, ime i prezime liječnika koji je propisao lijek i, što je vrlo važno, redni broj pod kojim je recept izdan. Ti se recepti pišu u duplikatu, a u ljekarnama se lijek izdaje uz predočenje osobne iskaznice. Sve se to radi sa svrhom da se spriječe zlorabe takvih lijekova i ojača kontrola. U ovom radu analizirana je potrošnja psihotropnih lijekova u prigradskoj (poluurbanj) ambulanti Lučko i gradskoj ambulanti Zaprude Doma zdravlja Novi Zagreb. Lučko je staro poluurbano naselje na rubu grada Zagreba uz staru Karlovačku cestu, a Zaprude je urbano naselje izgrađeno sredinom šezdesetih godina nakon poplave u gradu Zagrebu i ima sva obilježja urbanoga naselja.

Ove dvije ambulante izabrane su za analizu jer imaju podjednaki broj opredijeljenih osoba u skrbi, a problem potrošnje psihotropnih lijekova ne predstavlja poseban problem u svakodnevnom radu.

MATERIJAL I METODE

Analizirana je potrošnja psihotropnih lijekova u dvije ambulante opće medicine kroz razdoblje od 3 godine. Dobiveni su podaci o broju bolesnika koji koriste takve lijekove, podaci o broju izdanih recepata, prosječnom broju izdanih recepata na jednoga bolesnika, prosječnom broju pakovanja lijekova na jednoga bolesnika. Također, navedeni su podaci o izdavanim lijekovima, odnosno njihov broj i postotak. Na kraju su navedene i tri skupine bolesti za koje su izdani takvi recepti. Propisivani lijekovi su metilfenobarbiton, metadon, pentazocin, meprobamat, fenobarbiton, kodein i morfin sulfat. U tri skupine bolesti za koje su propisivani lijekovi spadaju epilepsije, maligne bolesti i bolesti ovisnosti.

Analiza je dobivena na temelju podataka iz knjige narkotika za razdoblje od tri godine (1998. - 2000.).

REZULTATI

Analizirajući zapise iz knjiga narkotika ambulanti Lučko i Zaprude (tablica 1. i 2.), dobiveni su podaci o broju bolesnika - korisnika lijekova koji sadrže opojne droge ili psihotropne tvari u 1998., 1999. i 2000. godini, broju izdanih recepata, prosječnom broju recepata na jednoga bolesnika i prosječnom broju pakovanja lijekova na jednoga bolesnika. Iz tablica se vidi da se povećava broj korisnika tih lijekova i da je njihova potrošnja veća u gradskoj ambulanti Zaprude nego u prigradskoj ambulanti Lučko.

U ambulanti Lučko najčešće se propisuje metilfenobarbiton, dok se ostali lijekovi propisuju daleko rjeđe (Tablica 3.). U ambulanti Zaprude najviše se propisuje metadon, a za njim slijedi fenobarbiton (Tablica 4.).

Tablice 5. i 6. pokazuju broj i postotak izdanih recepata za pojedine bolesti i skupine bolesti. Vidljiv je porast potrošnje lijekova za bolesti ovisnosti u obje ambulante.

RASPRAVA

U tri promatrane godine u ambulanti Lučko bilo je najviše bolesnika kojima su izdani recepti za lijekove koji sadrže opojne droge ili psihotropne tvari, i to u 2000. godini 24 osobe, slijedi 1998. s 19 bolesnika, te 1999. s 15 bolesnika. Redoslijed u broju izdanih recepata je drugačiji. Tijekom 2000. godine izdana su 122 recepta, slijedi 1999. godina u kojoj je izdan 71 recept, a treća je 1998. godina sa 57 izdanih recepata. Prosječan broj izdanih recepata na jednoga bolesnika raste: 1998. godine izdana su prosječno 3,00 recepta, 1999. godine 4,73 recepta, a 2000. godine 5,08 recepta. Broj pakovanja lijekova je različit 93 kutije lijeka izdane su 1998. godine, 75 kutija lijeka 1999. godine i 148 kutija lijeka 2000. godine. Prosječan broj pakovanja lijekova raste: 1998. godine iznosi 4,89, 1999. godine iznosi 5,00, a 2000. godine iznosi 6,17 pakovanja lijeka. Nesrazmjer u broju pakovanja lijeka u odnosu na broj bolesnika između 1998. i 1999. godine objašnjava se time što je promijenjen režim propisivanja nekih lijekova. Dok se još 1998. na jedan recept moglo izdati dva pakovanja lijeka metilfenobarbitona, od 1999. na jedan recept se može napisati samo jedno pakovanje metilfenobarbitona.

TABLICA 1.

Broj bolesnika koji koriste lijekove što sadrže opojne droge ili psihotropne tvari i njihova potrošnja u ambulanti Lučko

	1998.	1999.	2000.
Broj bolesnika	19	15	24
Broj Rp	57	71	122
Prosječan broj Rp na jednoga bolesnika	$\frac{57}{19} = 3,00$	$\frac{71}{15} = 4,73$	$\frac{122}{24} = 5,08$
Prosječan broj pakovanja lijekova na jednoga bolesnika	$\frac{93}{19} = 4,89$	$\frac{75}{15} = 5,00$	$\frac{148}{24} = 6,17$

TABLE 1.

The number of patients who use medicines that contain narcotics or psychopatic substance and their consumption at the medical clinic in Lučko

	1998.	1999.	2000.
Number of patients	19	15	24
Number of prescriptions	57	71	122
Average number of prescriptions distributed to one patient	$\frac{57}{19} = 3,00$	$\frac{71}{15} = 4,73$	$\frac{122}{24} = 5,08$
Average number of packages distributed to one patient	$\frac{93}{19} = 4,89$	$\frac{75}{15} = 5,00$	$\frac{148}{24} = 6,17$

TABLICA 2.

Broj bolesnika koji koriste lijekove što sadrže opojne droge ili psihotropne tvari i njihova potrošnja u ambulanti Zapruđe

	1998.	1999.	2000.
Broj bolesnika	23	25	26
Broj Rp	214	282	268
Prosječan broj Rp na jednoga bolesnika	$\frac{214}{23} = 9,3$	$\frac{282}{25} = 11,28$	$\frac{268}{26} = 10,3$
Prosječan broj pakovanja na jednoga bolesnika	$\frac{426}{23} = 18,52$	$\frac{484}{25} = 19,36$	$\frac{468}{26} = 18$

Iz prikazanih podataka vidljivo je da je najčešće propisivani lijek bio metilfenobarbiton i 1998. godine propisano je 84 pakovanja ovoga lijeka što iznosi 90,32%. Slijedi metadon - 4 pakovanja što iznosi 4,30%, meprobamat - 3 pakovanja što je 3,23% i pentazocin - 2 pakovanja što je 2,15%. Godine 1999. također je najviše propisivan metilfenobarbiton, i to 67 pakovanja što iznosi 89,33%, zatim metadon - 6 pakovanja što je 8% i pentazocin - 2 pakovanja što iznosi 2,67%. Najpropisivaniji lijek 2000. godine je metilfenobarbiton - 88 pakovanja što iznosi 59,46%, zatim metadon - 44 pakovanja što je 29,73%. Slijede pentazocin i meprobamat sa 6 pakovanja što iznosi 4,05%. Zadnji su femobarbiton i kodein sa po 2 pakovanja što iznosi 1,35%. Mora se naglasiti da je 20 pakovanja metadona tijekom 2000.

godine izdano u svrhu metadonske terapije odvikavanja od heroína preporučene od strane psihijatra (2,5) jednom registriranom narkomanu u vrijeme dok je analizirana ambulanta preko godišnjega odmora pružala zdravstvene usluge još jednoj ambulanti. Analizirana ambulanta nema niti jednoga registriranog narkomana i zato nema toliku potrošnju metadona kao što je imaju druge ambulante koje imaju više bolesnika na odvikavanju od ovisnosti o heroínu.

Ako se usporede postotci pojedinih bolesti i skupina bolesti, godine 1998. najviše je bilo epilepsije i to 90,32%, zatim malignih bolesti 6,45% i na trećem mjestu su bolesti ovisnosti 3,23%. Godine 1999. izdano je samo 89,33% receptata za epilepsiju i 10,67% za maligne bolesti. Bolesti ovisnosti nisu registrirane

TABLE 2.

The number of patients who use medicines that contain narcotics or psychotropic substance and their consumption at the medical clinic in Zaprude

	1998.	1999.	2000.
Number of patients	23	25	26
Number of prescriptions	214	282	268
Average number of prescriptions distributed to one patient	$\frac{214}{23} = 9,3$	$\frac{282}{25} = 11,28$	$\frac{268}{26} = 10,3$
Average number of packages distributed to one patient	$\frac{426}{23} = 18,52$	$\frac{484}{25} = 19,36$	$\frac{468}{26} = 18$

TABLICA 3.

Najčešće propisivani lijekovi (broj pakovanja i postotak) u ambulanti Lučko

	1998.	1999.	2000.
Lijekovi:	Br. pak. - %	Br. pak. - %	Br. pak. - %
Metilfenobarbiton	84 - 90,32%	67 - 89,33%	88 - 59,46%
Metadon	4 - 4,30%	6 - 8%	44 - 29,73%
Pentazocin	2 - 2,15%	2 - 2,67%	6 - 4,05%
Meprobamat	3 - 3,23%	0	6 - 4,05%
Fenobarbiton	0	0	2 - 1,35%
Kodein	0	0	2 - 1,35%

TABLE 3.

Medicines most often prescribed (number of packages and percentage) at the medical clinic in Lučko

	1998.	1999.	2000.
Medicine:	No. of packages - %	No. of packages - %	No. of packages - %
Methylphenobarbitone	84 - 90,32%	67 - 89,33%	88 - 59,46%
Methadone	4 - 4,30%	6 - 8%	44 - 29,73%
Pentazocine	2 - 2,15%	2 - 2,67%	6 - 4,05%
Meprobamat	3 - 3,23%	0	6 - 4,05%
Phenobarbitone	0	0	2 - 1,35%
Codeine	0	0	2 - 1,35%

ove godine. To je već objašnjeno time što analizirana ambulanta nema niti jednoga registriranog narkomana na metadonskoj terapiji, a potrošnja meprobamata koji se daje u svrhu sedacije kod liječenja alkoholizma (5,6) može se objasniti samom prirodom te bolesti. Rijetko koji alkoholičar priznaje svoju bolest, a meprobamat troše samo u povratku s bolničkoga liječenja i vrlo brzo se odaju starim navikama i napuštaju liječenje. Broj alkoholičara u populaciji u nas se kreće oko 6%, ali oni uglavnom nisu registrirani u zdravstvenoj dokumentaciji (5). Meprobamat se primjenjuje još u liječenju alkoholnoga delirija i drugih posljedica apstinencijskoga sindroma alkoholičara (6).

Analizirajući 2000. godinu prema izdanim receptima, na prvom mjestu je opet epilepsija sa 60,81% izdanih recepata. Na drugom mjestu je skupina bolesti ovisnosti s 25,68%, a treće su maligne

bolesti s 13,51%. Ovaj malo neuobičajen poredak za analiziranu ambulantu je već objašnjen.

Iz analize se vidi da broj bolesnika kojima su izdavani recepti za psihofarmake raste s iznimkom 1999. godine. Broj izdanih recepata je u porastu: 1998. godine - 57, 1999. godine - 71, 2000. godine - 122 recepta. Prosječan broj recepata po korisniku kreće se od 3,00 - 1998. godine, 4,73 - 1999. godine do 5,08 - 2000. godine. Također broj pakovanja lijekova raste od 4,89 - 1998. godine, 5,00 - 1999. godine do 6,17 pakovanja lijekova - 2000. god. Najčešće propisivani lijek je metilfenobarbiton, 90,33% u 1998. godini, 89,33% u 1999. godini i 59,46% u 2000. godini. Ovaj pad se objašnjava povećanjem potrošnje drugih lijekova. Slijede zatim metadon 4,30% u 1998. godini, 8% u 1999. godini i 29,73% u 2000. godini. Pentazocin i meprobamat imaju 4,05% u 2000. godini, a u 1998. godini meprobamat iznosi

TABLICA 4.
Najčešće propisivani lijekovi (broj pakovanja i postotak) u ambulanti Zaprude

	1998.	1999.	2000.
Lijekovi:	Br.pak. - %	Br.pak. - %	Br.pak. - %
Metilfenobarbiton	44 - 10,33%	48 - 9,92 %	51 - 10,9 %
Fenobarbiton	152 - 35,68 %	162 - 33,47 %	97 - 20,73 %
Metadon	212 - 49,77 %	274 - 56,61 %	308 - 65,81 %
Meprobamat	18 - 4,22 %	0	0
Morfín sulfat	0	0	1 - 0,21 %
Kodein	0	0	11 - 2,35 %

TABLE 4.
Medicines most often prescribed (number of packages and percentage) at the medical clinic in Zaprude

	1998.	1999.	2000.
Medicine:	No. of Packages - %	No. of Packages - %	No. of Packages - %
Methylphenobarbitone	44 - 10,33%	48 - 9,92 %	51 - 10,9 %
Phenobarbitone	152 - 35,68 %	162 - 33,47 %	97 - 20,73 %
Methadone	212 - 49,77 %	274 - 56,61 %	308 - 65,81 %
Meprobamat	18 - 4,22 %	0	0
Morphine Sulphate	0	0	1 - 0,21 %
Codeine	0	0	11 - 2,35 %

TABLICA 5.
Postotak izdanih recepata za pojedine bolesti i skupine bolesti u ambulanti Lučko

	1998.	1999.	2000.
	Rp - %	Rp - %	Rp - %
Epilepsija	51 - 90,32%	63 - 89,33%	74 - 60,81%
Maligne bolesti	4 - 6,45%	8 - 10,67%	16 - 13,51%
Bolesti ovisnosti	2 - 3,23%	-	32 - 25,68%

TABLE 5.
The percentage of issued prescriptions for individual illnesses and groups of illnesses at the medical clinic in Lučko.

	1998.	1999.	2000.
	Rp - %	Rp - %	Rp - %
Epilepsy	51 - 90,32%	63 - 89,33%	74 - 60,81%
Malignant Diseases	4 - 6,45%	8 - 10,67%	16 - 13,51%
Addiction Diseases	2 - 3,23%	-	32 - 25,68%

3,23% i pentazocin 2,15%. Fenobarbiton i kodein su propisivani samo 2000. godine, i to u iznosu 1,35%.

U ambulanti Zaprude u promatrane tri godine vidi se da je najviše bolesnika kojima su izdani recepti za lijekove što sadrže opojne droge ili psihotropne tvari i to: 2000. godine 26 bolesnika, zatim 1999. godine 25 bolesnika i 1998. godine 23 bolesnika. Najviše izdanih recepata je 1999. godine i to 282, slijedi

2000. godina s 268 izdanih recepata, a treća je 1998. godina s 214 recepata. Prosječan broj izdanih recepata na jednoga bolesnika iznosi 1998. godine 9,3, 1999. godine je izdano 11,28 recepata, da bi se taj broj 2000. godine smanjio na 10,3 recepta po jednom bolesniku.

Prosječan broj pakovanja lijeka na jednoga bolesnika je najviši 1999. godine s prosječno 19,36 pakovanja, slijedi 1998. godina

TABLICA 6.
Postotak izdanih recepata za pojedine bolesti i skupine bolesti u ambulanti Zaprude

	1998.	1999.	2000.
	Rp - %	Rp - %	Rp - %
Epilepsija	98 - 46,01%	127 - 44,99 %	85 - 31,63 %
Maligne bolesti	4 - 1,88 %	30 - 10,74 %	8 - 2,98 %
Bolesti ovisnosti	112 - 52,11 %	125 - 44,87 %	175 - 65,38 %

TABLE 6.
The percentage of issued prescriptions for individual illnesses and groups of illnesses at the medical clinic in Zaprude

	1998.	1999.	2000.
	Rp - %	Rp - %	Rp - %
Epilepsy	98 - 46,01%	127 - 44,99 %	85 - 31,63 %
Malignant Diseases	4 - 1,88 %	30 - 10,74 %	8 - 2,98 %
Addiction Diseases	112 - 52,11 %	125 - 44,87 %	175 - 65,38 %

s prosječno 18,52 pakovanja, te 2000. godina s prosječno 18 pakovanja.

Najčešće propisivani lijek je metadon i to 2000. godine 308 pakovanja što iznosi 65,81 %. Slijedi 1999. godina s 274 pakovanja lijeka što je 56,61 % i 1998. godina s 212 pakovanja metadona što iznosi 49,77%. Drugi lijek po učestalosti propisivanja je fenobarbiton i to 162 pakovanja 1999. godine što u postotku iznosi 33,47%, zatim 1998. godine 152 pakovanja što je 35,68% i 2000. godine 97 pakovanja što je 20,73 %. Treći je metilfenobarbiton, i to 2000. godine 51 pakovanje što je 10,9 %, zatim 1998. godine 44 pakovanja što iznosi 10,33 % i 1999. godine 48 pakovanja što je 9,92 %. Godine 1998. propisano je 18 pakovanja meprobamata što je 4,22 %. U 2000. godini propisano je kodeina u količini od 11 pakovanja što iznosi 2,35 % i jedno pakovanje morfin sulfata što iznosi 0,21 %.

Bolesti za koje su se izdavali takvi recepti su najviše bolesti ovisnosti za koje je u prosjeku 2000. godine izdano 65,38 % recepata, 1998. godine 52,11 %, a treća je 1999. godina s 44,87 %. Slijedi epilepsija za koju je 1998. godine izdano 46,01 % recepata, zatim 1999. godine 44,39 % i 2000. godine 31,63 % recepata. Na trećem su mjestu maligne bolesti i to 1998. godina kada je izdano 10,74 % recepata, zatim 2000. godina s 2,99 % recepata i 1998. godina s 1,88 % izdanih recepata. Iz analize podataka vidi se da je broj bolesnika koji koriste takve lijekove u porastu: 23 bolesnika 1998. godine, 25 bolesnika 1999. godine i 26 bolesnika 2000. godine.

Broj izdanih recepata najveći je u 1999. godini - 282 recepta, slijedi 2000. godina s 268 recepata i treća je 1998. godina s 214 recepata. Prosječan broj recepata najveći je u 1999. godini i iznosi 11,28, zatim u 2000. godini - 10,3, te u 1998. godina - 9,3. Prosječan broj pakovanja također je najveći 1999. godine i iznosi 19,36 pakovanja lijeka po bolesniku, slijedi 1998. s 18,52 pakovanja i treća je 2000. godina s 18 pakovanja po bolesniku. Iz ovoga se mogu polučiti određeni zaključci. Najčešće propisivani lijek u gradskoj ambulanti je metadon. Najviše je bolesnika, kojima su izdavani recepti, bilo u 2000. godini.

Prosječan broj recepata i pakovanja je najveći u 1999. godini. Najčešće su propisivani lijekovi za bolesti ovisnosti u gradskoj

ambulanti dok su u prigradskoj ambulanti najčešće propisivani lijekovi za maligne bolesti i epilepsiju.

Ako se uspoređi poluurbana sredina tj. ambulanta Lučko i urbana sredinu tj. ambulanta Zaprude odmah se uviđaju velike razlike. Veći je broj bolesnika koji koriste te lijekove u ambulanti Zaprude. Izdano je mnogo više takvih recepata u ambulanti Zaprude nego u ambulanti Lučko. Prosječan broj izdanih recepata je višestruko veći u ambulanti Zaprude nego u ambulanti Lučko. Višestruko veći je i broj pakovanja lijekova u ambulanti Zaprude. Bolesti ovisnosti su u ambulanti Zaprude na prvom mjestu dok je u ambulanti Lučko epilepsija. U Zaprudu se najčešće propisivao metadon, a Lučkom metilfenobarbiton.

Ove se razlike mogu relativno lako objasniti. Ambulanta Zaprude je imala svake godine 4-5 redovitih registriranih narkomana za čije liječenje se primjenjuje metadonska terapija odvikavanja što uvelike povećava broj dolazaka u ambulantu, broj izdanih recepata, prosječan broj recepata na jednoga bolesnika i prosječan broj pakovanja lijeka na jednoga bolesnika. Zemlje u tranziciji, među kojima je i Hrvatska koja je uz sve probleme imala i rat, suočene su u kratkom vremenu s naglim porastom broja novih ovisnika o drogama. Dok je u Hrvatskoj recimo 1990. godine u sustavu liječenja bilo registrirano stotinjak novih ovisnika o heroinu, taj je broj porastao u 1997. na više od tisuću (11).

Još jedna bitna razlika između ambulante Lučko i Zaprude je ta što je u Zaprudu za epilepsiju češće propisivan fenobarbiton (3) dok je u Lučkom metilfenobarbiton (3).

Inače, kada ne bi bilo toliko bolesnika na metadonskoj terapiji, mislimo da razlike između te dvije ambulante ne bi bile tako uočljive, osim možda u odnosu na fenobarbiton i metilfenobarbiton. Dolazi se do zaključka da još uvijek bolesti ovisnosti nisu prisutne u tolikoj mjeri u promatranoj sredini kao što je Lučko (prigradsko naselje) u odnosu na sam grad Zagreb (ambulanta Zaprude). Zato je bitna preventivna medicina jer je njen cilj unapređenje i očuvanje zdravlja i sprječavanje bolesti (7).

Analizirajući dobivene podatke, vidi se da je broj bolesnika koji su koristili lijekove što sadrže opojne droge ili psihotropne tvari veći u ambulanti Zaprude, naročito 1999. godine kada ih ima čak 10 više nego u ambulanti Lučko. Broj propisivanih recepata je u

ambulanti Zaprude 3-4 puta veći nego u ambulanti Lučko. Prosječan broj receptata na jednoga bolesnika je u ambulanti Zaprude također 2-3 puta veći nego u ambulanti Lučko. Prosječan broj pakovanja tih lijekova je u ambulanti Zaprude 3-4 puta veći. U ambulanti Lučko je uvjerljivo najpropisivaniji metilfenobarbiton (oko 50-90%), a u ambulanti Zaprude metadon (oko 50-65%). U ambulanti Lučko postotak izdanih receptata je daleko najveći za epilepsiju i iznosi oko 60-90% dok u ambulanti Zaprude za bolesti ovisnosti iznosi oko 45-65%. Treba naglasiti i razliku u postotku malignih bolesti koji je veći u ambulanti Lučko nego u ambulanti Zaprude u sve tri promatrane godine. Jedna od najvažnijih stvari u liječenju malignih bolesti je povjerenje u odnosu liječnik - bolesnik (4). Prilikom pojave komplikacija u liječenju malignih bolesti obitelj može pomoći uz suradnju s liječnikom. Na osnovi iskustva rada osječkoga kluba "Stomičara" može se preporučiti osnivanje klubova i za oboljele od ostalih najčešćih vrsta raka jer oni mogu bitno pridonijeti rješavanju tegoba oboljelih (8). U obje ambulante najčešće je korišten metadon, zatim pentazocin, kodein i morfin sulfat. Iako je potrošnja meprobamata u odnosu na druge lijekove iz ove skupine gotovo zanemariva, njegova važnost u svrhu sedacije kod liječenja alkoholizma je velika, a "tijekom posljednjih godina, istraživači su dali prednost istraživanju prevencije problema u svezi s alkoholom" (12).

ZAKLJUČCI

Iz godine u godinu raste broj bolesnika kojima su propisivani recepti za lijekove koji sadrže opojne droge ili psihotropne tvari. Uspoređujući ambulantu Lučko i ambulantu Zaprude vidi se da je veći broj bolesnika kojima su propisivani takvi lijekovi, veći broj izdanih receptata i veći broj pakovanja tih lijekova u ambulanti Zaprude.

Najvažniji je zaključak o stalnom porastu propisivanja takvih lijekova u ispitivanom razdoblju (1998. do 2000.), ali se

povećavao i broj bolesnika koji koriste te lijekove i broj bolesti koje zahtijevaju potrebu za takvom terapijom.

Promatrana poluurbana ambulanta nema registriranih ovisnika o heroinu, što susjedne ambulane imaju, pa se može očekivati daljnje povećanje potrošnje ovih lijekova.

Zbog navedene činjenice postoje značajne razlike u potrošnji lijekova koji sadrže opojne droge ili psihotropne tvari između poluurbane i urbane ambulante.

Ovaj rad upućuje na potrebu hitne dodatne edukacije liječnika koji rade u prigradskim ambulantama kako bi se na vrijeme osposobili ne samo za prepoznavanje korisnika narkotičnih droga nego i za postupke s njima u svim fazama bolesti.

LITERATURA:

1. Evidencija o liječničkim receptima izdanim za lijekove što sadrže opojne droge ili psihotropne tvari (ambulanta Lučko i ambulanta Zaprude) Knjiga narkotika 1998, 1999. i 2000. godina.
2. Tomić D. Farmakoterapija: receptni priručnik za liječnike, stomatologe i farmaceute. Beograd-Zagreb: Medicinska knjiga; 1981.
3. Radojičić BM. Klinička neurologija. Beograd: Zavod za stručno usavršavanje i izdavačku djelatnost; 1985. str. 173-9.
4. Spaventi Š, Padovan I, Keros P, ur. Odnos između liječnika i bolesnika. U: Klinička onkologija. Zagreb: JUMENA; 1981; 117-8.
5. Stojiljković S. Psihijatrija s medicinskom psihologijom. Beograd - Zagreb: Medicinska knjiga; 1981. str. 385-406.
6. Lawrence DR, Bennett PN. Klinička farmakologija. Zagreb: JUMENA; 1988.
7. Jakšić Ž i sur, ur. Socijalna medicina. Zagreb: Medicinska naklada; 2000. str. 177-8.
8. Jakšić Ž, Budak A. i sur. Obitelj i zdravlje. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta; 1996. str. 92-3.
9. Muačević V. Psihijatrija. Zagreb: Medicinska naklada; 1995.
10. Poecck K. Neurologija. Zagreb: Školska knjiga; 1994.
11. Sakoman S. Nužne pretpostavke za učinkovito suzbijanje ovisnosti o drogama u zajednici. Medicus 1998; 7(1): 99-100.
12. Thaller V. Alkoholizam. Medicus 1998; 7(1): 95.
13. Vrhovac B, Reiner Ž. Farmakoterapijski priručnik 3. izd. Zagreb: Medikon; 2000.

THE CONSUMPTION OF MEDICINES THAT CONTAIN NARCOTICS OR PSYCHOPATIC SUBSTANCE IN THE SUBURB AND CITY MEDICAL CLINICS

Dalibor Ćosić
Health Centre Novi Zagreb, Outpatient Department Lučko

ABSTRACT

The goal of this project was to analyse the number of prescriptions issued for drugs containing narcotics or psychotropic substances. We have analysed the situation in two general practice outpatient departments, Lučko and Zaprude, throughout the period of three consecutive years - 1998, 1999 and 2000. We have analysed the number of patients using such drugs, the number of issued prescriptions, packaging numbers and types of drugs.

In the outpatient department Lučko we have found that these prescriptions were given firstly for epilepsy, secondly for malignant diseases and thirdly for addictions.

In the department Zaprude most are given for addictions, the for epilepsy and finally for malignant diseases.

Key words: issued prescriptions records, statistics, pharmacotherapy, epilepsy, malignant diseases, addictions